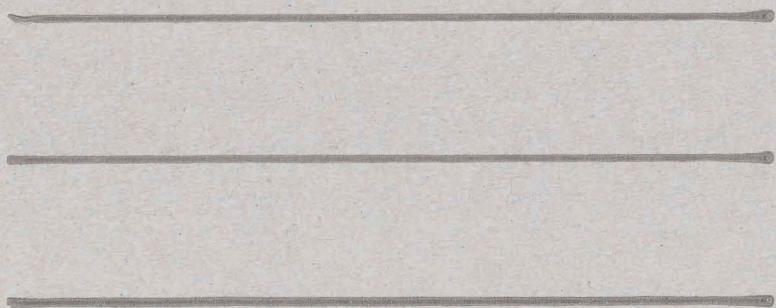

8694

Bibl. Jag.

III

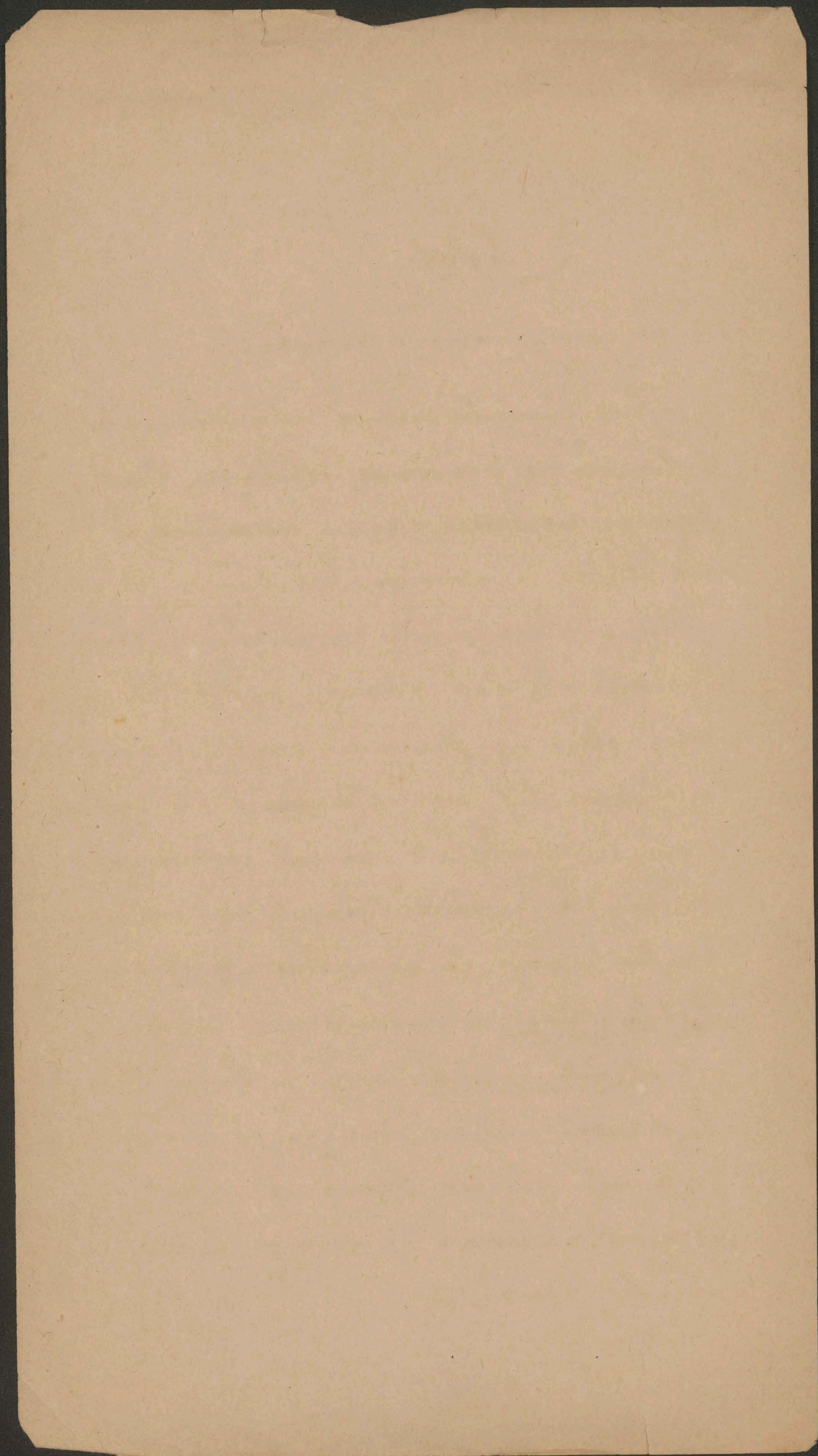

[Sydir Twerdodolub]

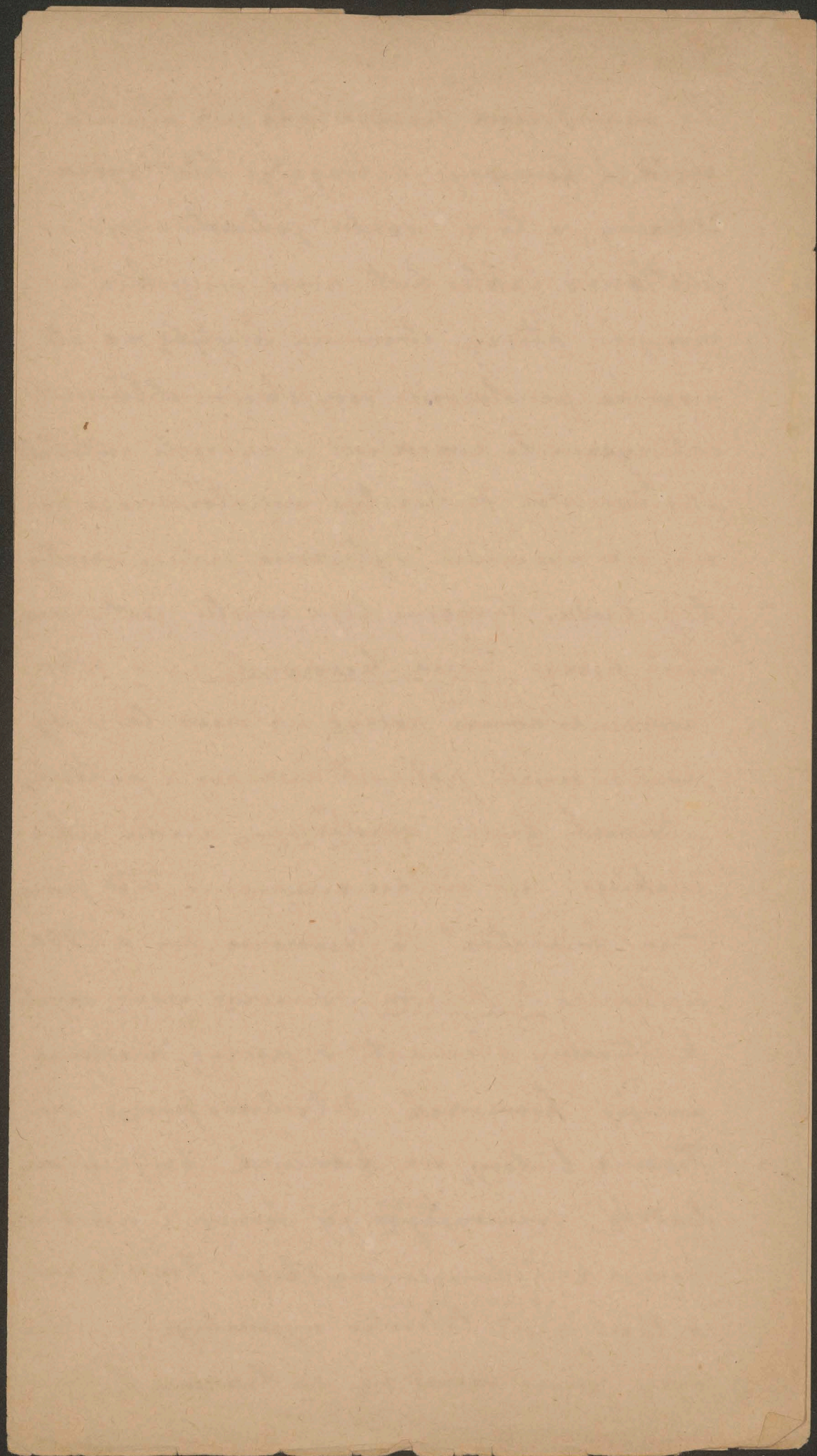
Pogląd

na nowszą poezję ukraińską.

Nowa, odrodzona poezja ukraińska wyrosła i karmiła się przeważnie resztkami tradycji bujnego, kozackiego okresu ukraińskiej historii Ukrainy, zwanego Kozaczyzna. Umiłowanie i płacz po tej przeszłości, która wydawała się tak piękną, a już nigdy nie wróci, staje się głównym, najsilniejszym motywem tej romantycznej ukraińskiej poezji, wyrosłej na ruinach minionego życia. Jako najważniejszych jej reprezentantów należy tu wymienić Arubrowego Metlijskiego na zachodniej Ukrainie i Markiana Szaszkiewicza w Galicji. Prócz tego pisze w tym czasie cały zastęp drugorzędnych poetów. Łączy ich wszystkich wspólna zależność od poezji ludowej i wiele innych podobieństw.

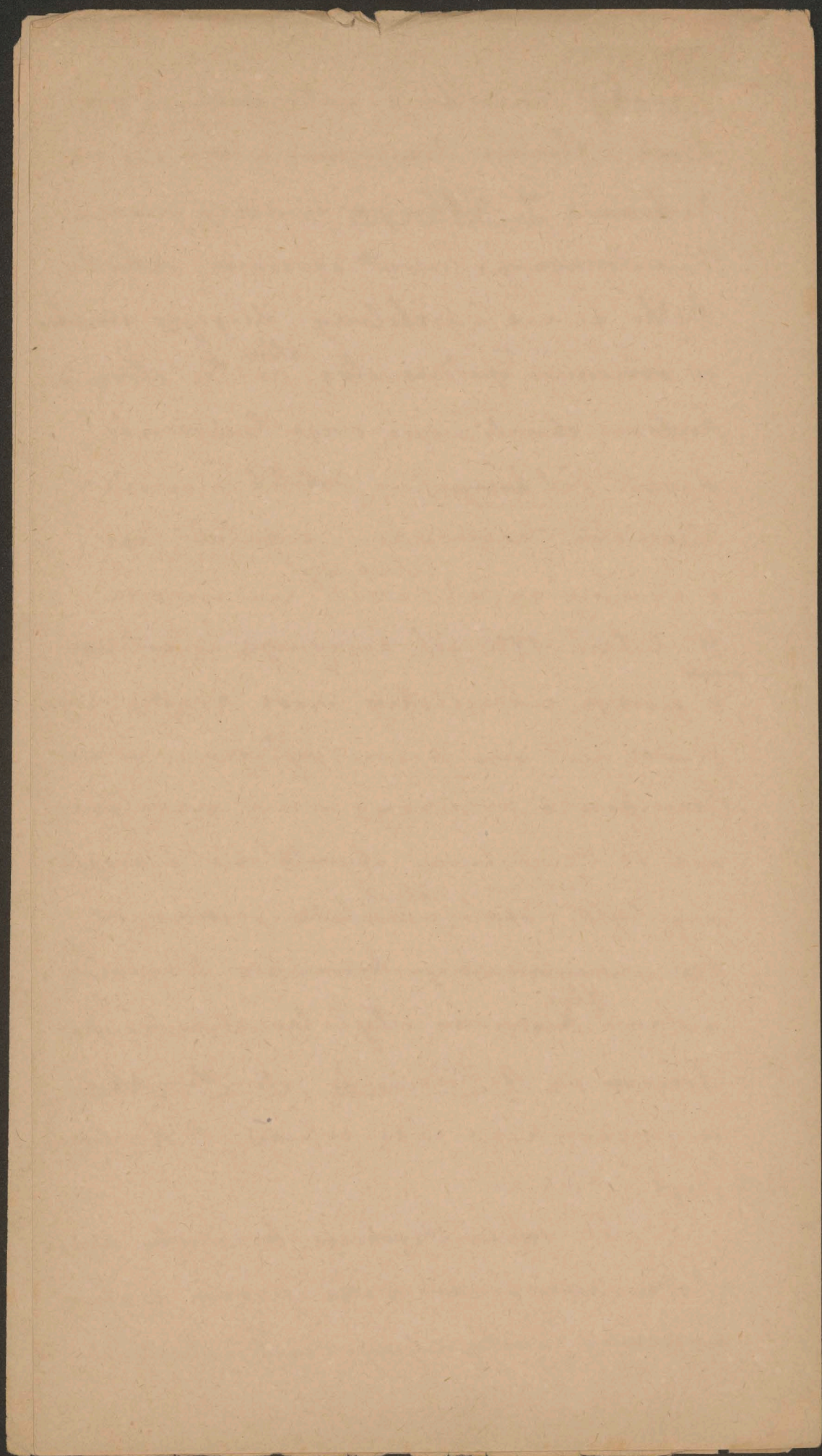

Ta romantyczna poezja ukr. nie wydała
 wielkich koncepcyj z tragedji hist. życia
 Ukrainy, a to z powodu jednostronnego o-
 świetlenia faktów hist. przez rosyjskich u-
 czonych, którzy stronniczą krytyką, ze sta-
 nowiska państwowości rosyjskiej — stłumili
 entuzjazm do przeszłości i zwrócili intelekt
 społeczeństwa do kwestyj współczesnego ży-
 cia na poziomie wyłącznie jednej warstwy
 t. j. ludu. Wyrazem tego zwrotu jest pierwszy
 zbiór poezji Tarasa Szewczenki (w r. 1840.)
 Szewczenko ^{przebudził} ~~zwraca~~ poezję na nowe tony, wy-
 jawniając w swych, pełnych uczucia i patosu,
 utworach duch współczesną ludu ukra-
 ińskiego, jego wielkie cierpienie pod jarzmem,
 t. z. „kriactwa”. Po Szewczenku, po r. 1860,
 występuje P. Kulisz, wnosząc nowy, czysto
 kulturalny element w poezję, zwracając
 on jej kierunek, dotychczas prawie wy-
 łącznie ludowy, na kierunek bardziej wład-
 ludaki, przystrajając ^{swój} jej formy i pierwiastki
 poezji zachodnio-europejskiej. Zresztą brak
 w tym czasie ^{w ukr. poezji} talentów oryginalnych. Naj-
 wyższą jeszcze warstwą się po Szewczenku S. Ru-

darskij, smaczny liryk, autor świetnych gro-
 tesek i kłómacz. Równocześnie zjawia się na
 Bukowinie J. Fed'kowycz, pierwszy piewca
 tłumaczeniowy. Talent ogromny, szkoda
 tylko, że nie wykształcony. Ulegając smako-
 wi ^{zacołanego} ~~swczesnego~~ (spotecznictwa), ^{które tej stronie}
 kordonu chciało mieć „swego Trawceńkę”,
~~propadł Fed'kowycz na dobytek w nasla-~~
~~downictwo Trawceńki i wskutek tego~~
 w znacznej części ^(talent jego) ~~poszedł~~ na marne.
 W latach 1880-ych zaczynają martwac
 w poezji ukraińskiej nowe prądy. Naj-
 pierw jest ona prawie wyłącznie spo-
 technikowska, przeważają w niej nawoływa-
 nia do działalności obywatelskiej i progra-
 my ^{działalności} ~~tych~~. ^{jednak} Powoli ~~przechodzi~~ poezja od
 tego reformatorskiego kierunku. Przedstawi-
 cielami ^{tego} kierunku utylitarystyczno-spo-
 technego są B. Hrinchenko, M. Staryckij
 i męczennik za ideę wolności P. Hrabowski,
 Takie liryk i kłómacz.

Od reformatorskiego kierunku prze-
 chodzi poezja ukraińska powoli w okres
 najpiękniejszy, spokojniejszy, czysto artystyczny.

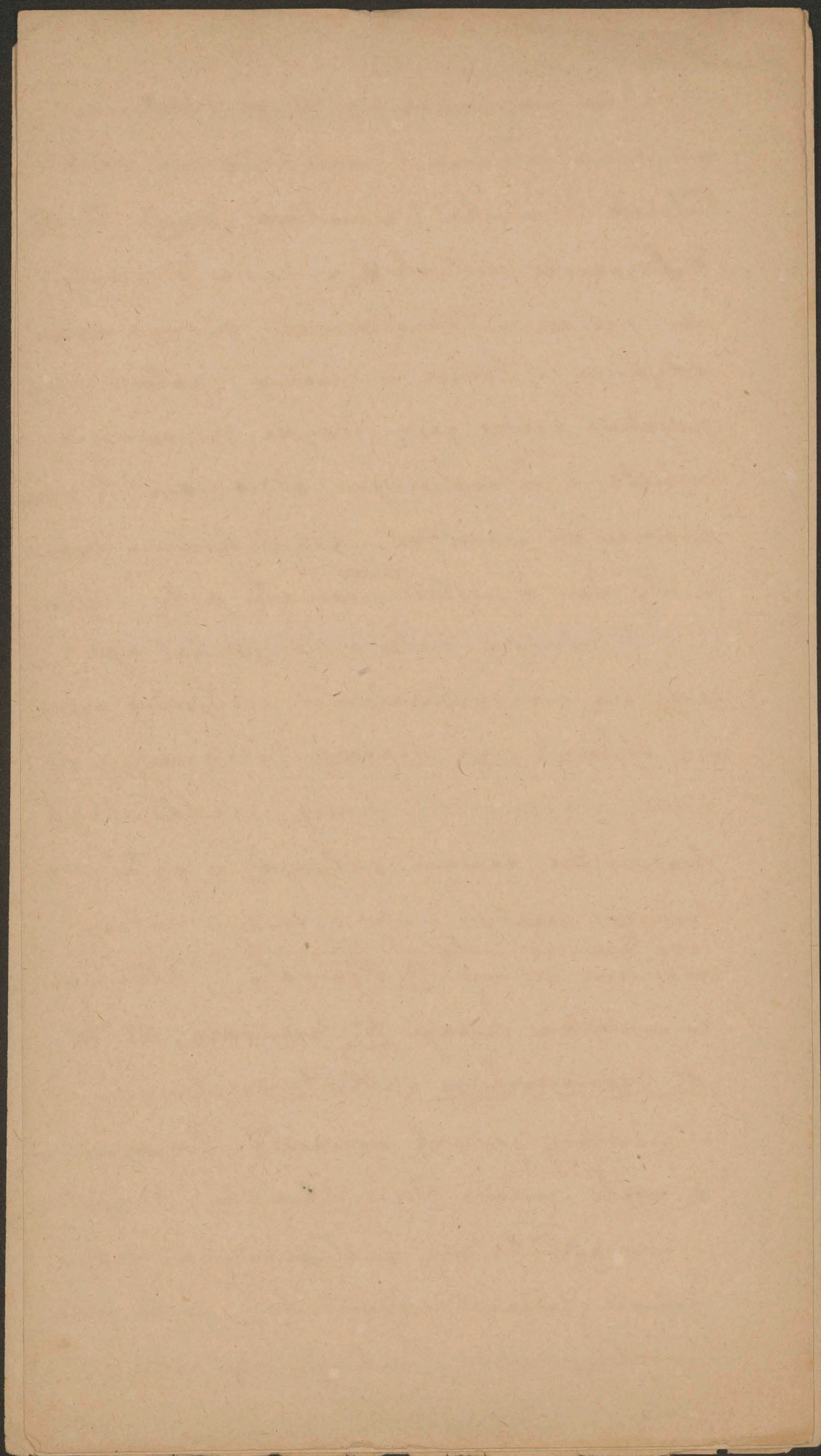
W Galicji rozpoczyna się od r. 1876 nie-
zmiernie płodna i wszechstronna dzia-
łalność literacka i naukowa Wana Franki.

Twórczość poetyckiej zaczyna od maty-
wów społeczno-filozoficznych, dosięga wyżyn
artyzmu w liryce miłosnej, potem w jego
psychice bierze górę liryka porażenie
osobista z filozoficznym odcieniem. W r. 1905
przynosi on narodowi ukraińskiemu wspa-
niały dar w postaci ^{poematu} poematu p. t. „Majsek”.

W drugiej połowie 90-ych lat zja-
wiają się indywidualności poetyckie szere-
raz obficie: Lesyja Makowej, odznaczający się
wielką starannością formy, rzadko liryk
bezpośredni, czasem satyryk, w całej swej
twórczości sceptyk. Dalej wymienić należy
egzotycznego poety A. Hrymuskiego,
wirtuoza formy M. Koronoh, Stomacha
europejskiej poezji N. Szczurata, H. Sa
M. Czerniawskiego i M. Samijlenka.

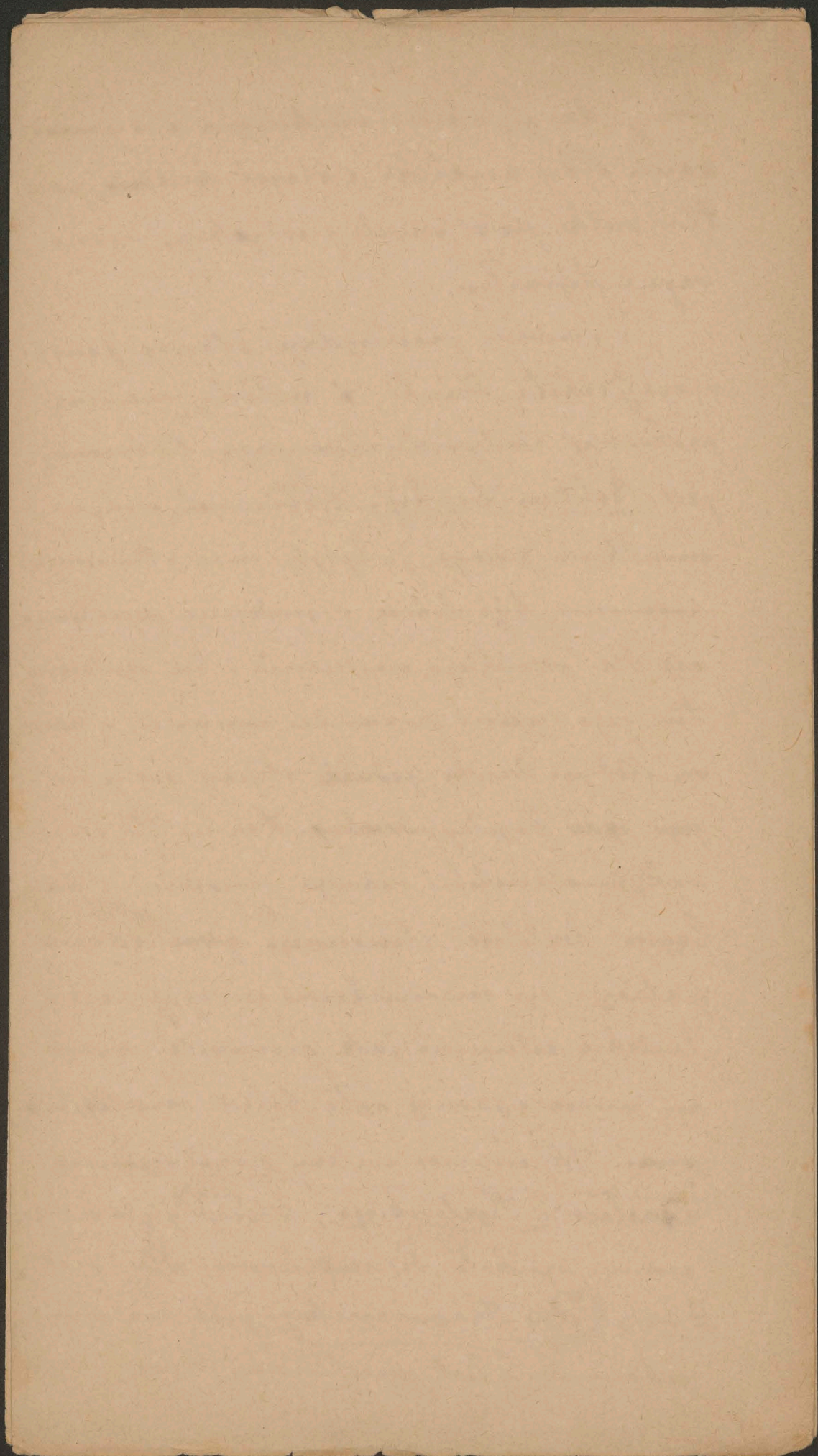
Najbardziej jednak wyraził się fizyognomis-
z nich ^{wszystkich} posiada Lesia Ukraińska. W krótkim
czasie zdolała ona zabłysnąć na hory-
zoncie poezji ukraińskiej; jako wspa-
niała gwiazda. Cechują ją szlachetność

formy, dar głębokiego wniesienia i ryjmo-
wania obcej psychiki i obcych kultur, przy-
tem wielki polot myśli poetyckiej, równo-
waga i dojrzałość.

Ogniwem pomiędzy starszą gene-
racją, tj. szkołą Franki, a młodą, czerzącą
zaskrawiej indywidualizującą twórczość,
jest Bohdan Lepkij. ^{Z jego} ~~Woblianych~~ cichym
munkiem poezyj, jakgdyby snop słonecznych
promieni bije dobroć i serdeczne współczu-
cie dla wszelkiego cierpienia. Ten serdeczny
ton jego pieśni przechodzi czasami w prawdy,
wzrosty. Rzadko jednak słyszy się z ust
jego spiew pogodny, weselny. Lepkij to spie-
wac melancholii szarugi jesienniej i pa-
lącego bezlitoski słonecznego ~~z~~ skwaru,
palącego po ścierniskach wstygające się
ludzkie istnienia. Jak jasnowidz, umie
on nieraz ogarnąć całą bolesć wszechświ-
~~ta~~ ~~nia~~. Wspomnieć należy przedwzajemnie
zgasłego O. Kozłowskiego, ^{skiedy} którego głębokie jego
wrażenie szukało dopiero formy dla siebie.
Z młodych ^{jest} Petro Harmaniskij jest najmiej
„ukraiński.” Bol wszechludzki krzawi jego

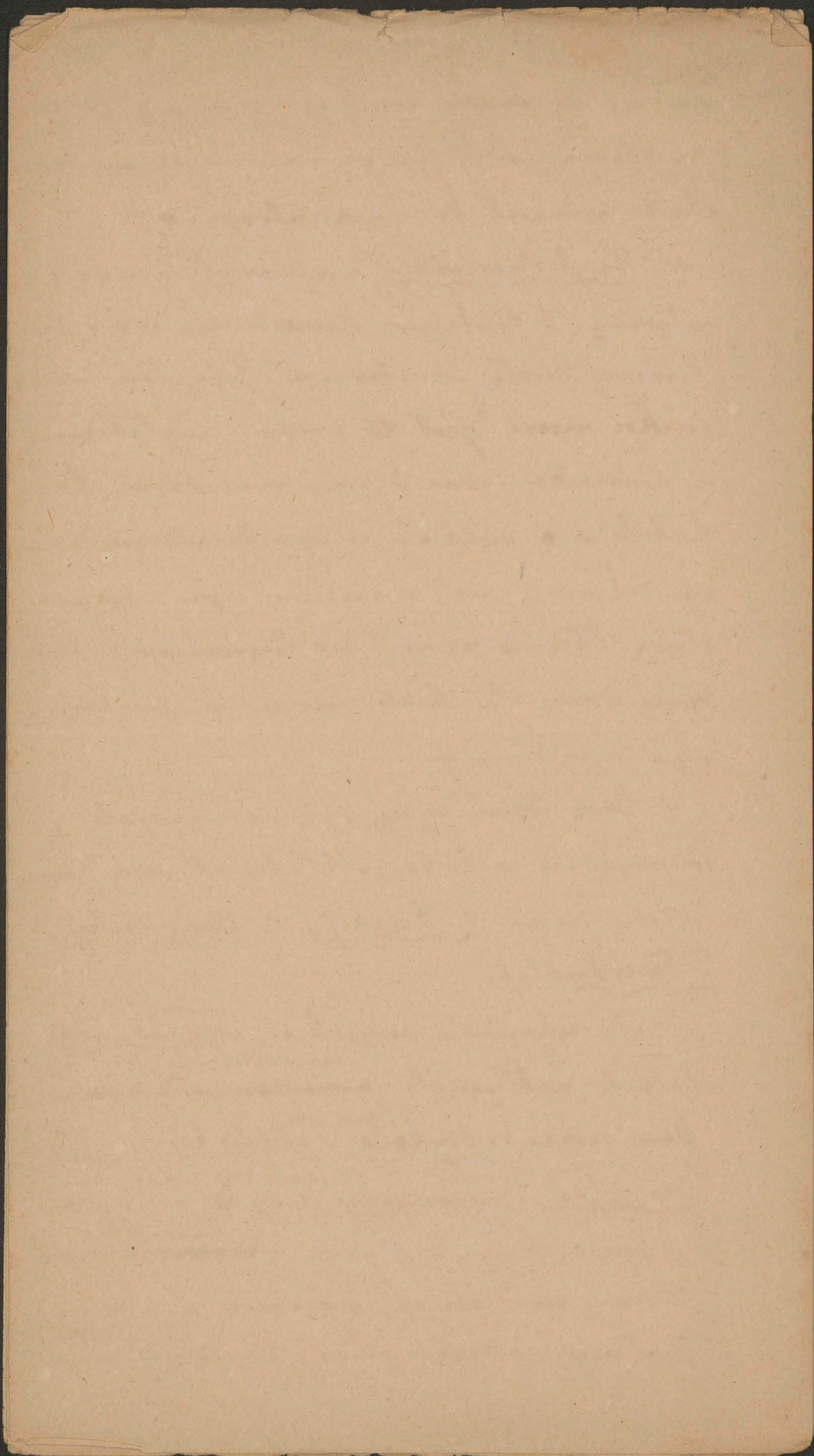

dużo, gdy szuka usiłuje rozwiązać trudne
problematy, w pesymizmie swym do-
chodzi niemal do nixantropii. +

+ Wasył Pakowski rozpoczął liryką e-
notyczną. Z trubadura nowoczesnego staje się
później poetą narodowym. Jego „Son ukra-
ińskiej noczi” jest to próba pogłębienia
i uświadomienia duszy narodowej. Re-
habilitacja wielkich indywidualności z histo-
ryi Ukrainy jest w znacznej części jego za-
stępą. Obecnie wrócił się Pakowski do dzie-
ła dramatu historycznego o impresyj-
nym charakterze. +

+ Obok trzech wyżej wymienionych,
grupują się w t. zw. „Młodej Muzie” ~~poeci~~
i młodzi poeci: O. Łuckij, I. Czarnieckij,
I. Twerdochlib.

Na Ukrainie rosyjskiej w ^{poezji} ostatnich
latach ^{najpóźniej} zabłygnęli przedewszystkiem
dwaj poeci: Mykoha Filaiskij i Aleksan-
der Oles, ^{razem} wyrażający ^{całą dziejową} psychę narodu
ukraińskiego w Rosyi. ^{Filaiskij} Pierwszy z nich
tworzy wśród obcych, w cichosci i w zu-
pełnem odosobnieniu. ^{Jego} Uroczyły nastroj,

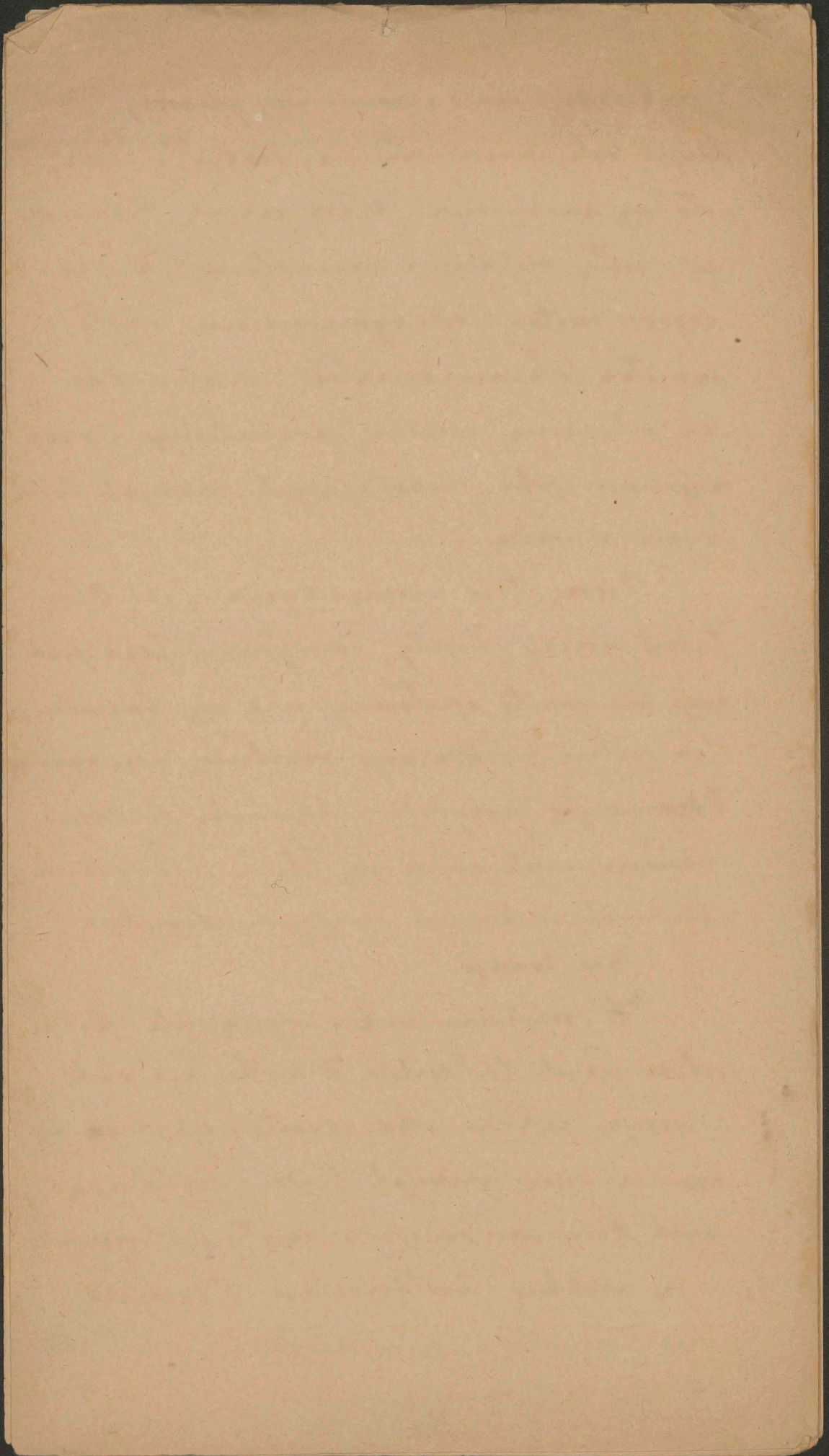

język specyficznie zabarwiony, pewnego rodzaju religijność uczucia, głębia ^(symbolizującej) myśli, sto ~~sa~~ znamiona, które czynią Filaniskiego poetą wielkim i wspaniałym. Ta prozowa postać jest wyrazicielem społeczeństwa skamieniałego w smutku za utraconą świetną przeszłością i w rezygnacji wobec powstających nowych form życia narodu.

Piewcą tego nowego życia jest Ołes, talent świeży, bogaty, energiczny. Jego poezje na miłę społeczną nie są banalne, lecz pełne prawdziwego rewolucyjnego zapалу. Odzwierciedlając przyrodę ukraińską każdym nerwem, czuło czyni ją ^(Ołes) tłem dla swoich bujnych, sprężynnych, mądrych liryków.

Chas kontczy!

W ostatnim roku wystąpiło kilka obiecujących talentów. Z roku na rok poezja ukraińska wzrasta, zjawiają się coraz więcej nowych ludzi, hołdujących skromności szczerzej i świeżej, wierzących w jej wielkie kulturalne i dziejowe postannictwo i przyszłość.

_____

_____

_____

